

Tuottajaosuustoiminta lamassa tiukimmilla

TILITYSHINTA ON TUOTTAJIEN BONUSTA

Tuottajaosuuskunnissa jäseniä puolestaan palkitaan ennen kaikkea mahdollisimman hyvän tilityshinnan sekä osin myös jäsenpalvelujen kautta. Lamassakin jäsenten palkitsemisesta tingitään viimeisenä.

Dosentti **Petri Ollila** Helsingin yliopiston taloustieteen laitokselta käyttää Osuustoiminta-lehdessä puheenvuoron tuottajaosuuskuntien jäsenarvosta. Yli 60 % maailman maataloustuotannosta kulkee osuuskuntien kautta. Mihin perustuen osuuskunnat ovat tämän asemansa vapaassa kilpailussa eri puolilla saavuttaneet?

Ollila katsoo, että esimerkiksi maidonjalostus siirtyi maataloilta osuusmeijereihin siksi, että yhdessä toimimalla saavutettiin suurtuotannon etuja niin laadullisesti kuin määrällisesti. Osuuskunnissa omistajille menevä osa voidaan suoraan siirtää korkeampana tilityshintana takaisin jäsenille.

Tämä sama pätee myös kuluttaja- ja palveluosuustoiminnan nykyisissä bonusjärjestelmissä, mutta siellä jäsenet ovat ostajia, eivätkä myyjiä – eli rahavirta kulkee toisin päin.

Kuluttaja- ja palveluosuuskunnissa jäsenhyöty näkyy siis alemmina tuotteiden ja palveluiden hintana jäsenille. Tuottajien bonusta ovat tilityshinnat esimerkiksi Metsäliitossa, osuusmeijereissä ja lihaosuuskunnissa.

Taistelua paremmista markkinaoloista

Tuottajaosuuskunnat ovat MMT Petri Ollilan mukaan osoittautuneet tehokkaiksi suojaamaan tarkoitukseensa sidottuja investointeja. Niitä ovat esimerkiksi navetat, sikalat ja kanalat.

Osuuskuntien kautta viljelijät pääsevät parempaan hyvin epävarman toimintaympäristön riskien hallintaan. Osuustoimintayritysten ammattilaiset keräävät jatkuvasti oleellisen markkinatiedon ja neuvottelevat tuotteiden myynnin jäsentensä puolesta. Viljelijät säästävät näin aikaa, vaivaa ja kustannuksia.

Osuuskunnat ovat olleet erittäin tehokkaita vääristyneiden tai huonosti toimivien markkinoiden korjaajia. Osuuskunnista kilpailun mittatikkuna löytyy lukuisia esimerkkejä. Tosin kilpailutilanteen parantuminen heijastuu silloin myös niihin tuottajiin, jotka eivät ole osuuskunnan jäseniä. Ilmiö tunnetaan ns. *vapaamatkustajien ongelmana*.

Osuuskunta voi myös tuottaa jäseniään hyödyttäviä palveluja silloinkin, kun se ei ole taloudellisin perustein riittävän kannattavaa.

Osuuskunnat ovat siis pystyneet Petri Ollilan mukaan tarjoamaan jäsenistölleen paremmat markkinaolosuhteet kuin yhtäältä sijoittajaintresseistä lähtevät osakeyhtiöt ja toisaalta tuotteiden jalostaminen kunkin tuottajan toimesta itse. Kilpailua näiden erilaisten

toimintamallien välillä ilmenee edelleen. Tilakoon nopea kasvu on osaltaan johtamassa kilpailun lisääntymiseen.

Kieku Oy tappiolla

Tuottajien irtiottoa perinteisestä osuustoiminnasta edustaa Munakunnasta irtautuneiden muutamien suurtuottajien perustama loimaalainen Kieku Oy. Kuitenkin sen kaksi ensimmäistä tilikautta ovat olleet raskaasti tappiollisia.

Osuustoiminta-lehdessä yritysanalyttikko **Jorma Savolainen** paljastaa, miten Kiekun viime ja edellisen vuoden tilikaudet yhteensä tuottivat sen 17 omistajalle 715 000 euron tappiot. Nettotulos oli -7,9 % liikevaihdosta ja omavaraisuusaste 5,6 %. Vain pääomallainalla vakavaraisuus pysyy plussalla.

Kieku Oy:lle ei taida jäädä riittävää katetta Keskon Pirkka-munien pakkaamisesta, Savolainen päättelee. Sen sijaan Munakunta pärjäsi viime vuonna yllättävän hyvin. Jos Kieku Oy onnistuu viennissä ja uusien tuotteiden kehittämisessä, niin se toki vielä saattaa nousta pärjäävien tuottajayritysten joukkoon.

Tuottajaosuuskunnat tiukimmilla

Erityisesti osuuskaupat surffaavat edelleen myönteisen kehityksen aallonharjalla, vaikka kilpailutilanne myös kaupan alalla on kiristynyt. Tuottajaosuustoiminta on tällä hetkellä selvästi kaikkein tiukimmilla. Suurten kuluttaja- ja palveluosuuskuntien kyvyn kantaa taloudellista vastuuta Osuustoiminta-lehti arvioi edelleen erinomaiseksi.

Tuottajaosuuskunnat ylsivät parhaimmillaankin vain arvosanaan hyvä. Valio-ryhmä, sen kanssa kilpailevat suuret osuusmeijerit Hämeenlinna, Maitokolmio, Maitomaa ja Satamaito sekä kotieläinjalostuksen parhaillaan yhteen fuusioituva Faba-ryhmä rankattiin vertailussa hyväksi.

LISÄTIETOJA:

toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, puh. 09 – 4767 5588, 040 – 778 1129
mauno-markus.karjalainen@pellervo.fi
www.osuustoiminta.coop/ot (ks. esim. Osuustoimintayritykset 2008)

OSUUSTOIMINNAN YHTEISKUNTAVASTUUN 2009 TIIMI:

Osuustoiminta-lehden tiimiin osallistuivat tänä vuonna ekonomisti Yrjö Kotisalo, ekonomi Jorma Savolainen, dosentti Petri Ollila, yritysanalyttikko Pasi Saarnivaara, pienosuustoiminnan asiamies Juhani Lehto ja toimittajat Hannu Kaskinen, Markku Rämö ja Riku-Matti Akkanen. Tiimiä veti toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, joka kirjoitti oheiset kolme artikkelia.